

Selvityshenkilö Braxin väliraportti: Järjestöjen asema uudistuksessa

Helena Liimatainen
Pohjois-Pohjanmaan
järjestörakenne -hanke

Ministerin tehtävänanto Braxille

- Mitkä ovat yleishyödyllisen yhteisöjen toimintamahdollisuudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?
- Millä kriteereillä määritellään sellaisten järjestöjen toiminta, joilla on rajapintoja sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen että palvelutuotantoon? Miten näiden toimijoiden resurssit voidaan turvata?
- Millaisia mahdollisuuksia yleishyödyllisellä yhteisöllä on toimia kumppanina yksityisen tai julkisen sektorin palveluntuottajalle tai muille yleishyödyllisille sote-toimijoille?
- http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tuija-braxin-valiraportti-valmis-arvioi-jarjestojen-roolia-uudessa-sote-ja-maakuntamallissa

Suosituksset valtiolle

- Maakuntien oikeus ja **mahdollisuus antaa järjestöavustuksia** hyvinvointia- ja terveyttä edistäviin järjestölähtöisiin toimintoihin on todettava joko sote-lakien perusteluissa tai eduskunnan mietinnössä.
- Järjestöjen saamat **avustukset kunnilta ja maakunnilta on tilastoitava** kattavasti
- ns. **hyte- indikaattoreihin on lisättävä sote-järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö**
- Palveluohjausta ja asiakassuunnitelmaa varten on STM:ssä laadittava **yhtenäiset käytännöt koskien käytettävää terminologiaa** silloin kun neuvotaan varsinaisen palveluketjun rinnalle järjestölähtöiseen toimintaan.
- On perustettava pelifuusion yhteydessä jo linjattu yhtenäinen **valtionapuviranomainen** (ns. pelifuusiouudistus 2.0)
- Selvityksessä kuvaillaan **18 erillistä piirrettä, jotka voivat olla tyypillisiä yksinään tai monelta osin järjestölähtöisille toiminnoille**. Tämä lista helpottaa eri tahojen velvoitetta erottaa sote-palvelut järjestölähtöisistä toiminnoista.
- Selvityksessä ehdotetaan **poistettavaksi sosiaalihuoltolain kirjoitustavasta johtuva epäselvyys** siitä, mitä itse asiassa tarkoitetaan siirrettäväksi asiakassetelin piiriin, kun sen pakolliseen piiriin ehdotetaan siirrettäväksi sosiaalinen kuntoutus.
- Yhdistyslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että **yhdistys voisi halutessaan muuttaa sääntöjään niin, että sillä on erilliseksi vastuunalaiseksi elimeksi nimetty toimitusjohtaja**
- Järjestöjen ja maakuntien vastuutoimijoille ehdotetaan kirjoitettavaksi selkeät ohjeet siitä, kuinka voidaan käyttää ns. **SGEI -hankintaa, de minimissääntelyn tai kilpailutusrajojen alle jäävää hankintaa**

Suosituksset STEAlle

- Stean ja muiden valtionapuviranomaisten on osattava tehdä oma arvionsa järjestötoiminnan **luonteesta** joko markkinalähtöisenä palveluna tai järjestölähtöisenä toimintona ja pystyttävä kuvamaan **arviointikriteereitään julkisesti**.
- Steassa on linjattava uudestaan se, miten lainsäädännön vaatimusta vähäistä suuremman kilpailuhaitan syntymisen kiellosta on sovellettava samalla lailla kuin muissakin Veikkausvoittovaroja jakavissa valtionapuelimissä sekä yleisimmin valtionapulain piirissä.
- Vähäistä suuremman kilpailuhaitan arviointia varten on perustettava soft law-perustainen **asiantuntijaelin**

Suosituksset maakunnille

- Järjestöjen saamat **avustukset kunnilta ja maakunnilta on tilastoitava kattavasti** osana hytetietojen lakisääteistä keräämistä.
- Maakuntien ja kuntien on **nimettävä vastuutaho sekä hyte-työhön että järjestöyhteistyöhön.**
- Maakunnan on tunnistettava **roolinsa sote-palvelumarkkinoiden rajojen ja rajapintojen määrittäjänä.** Maakuntien on ymmärrettävä, että sen moninaisista keinoista ohjata sote-markkinoita omalla alueellaan seuraa, että maakunnat voivat olla keskenään hyvin erilaisia sen suhteen, mitä maakunnassa katsotaan tuotettavan markkinoilla ja mitä järjestölähtöisesti toimintoina.
- Jokaiseen maakuntaan on osana hyte-kertomusta laadittava **julkinen lista maakunnassa tunnistetuista järjestölähtöisistä hyte-toiminnoista**
- Maakunnan liikelaitoksen (ja osaltaan sote-keskusten) vastuulla olevassa asiakassuunnitelmien laadinnassa ja palveluohjauksessa on **osattava neuvoa asiakkaille, mitä järjestölähtöisiä hyte-toimia maakunnassa on tarjolla**

Suosituksukset kunnille

- Järjestöjen saamat **avustukset kunnilta ja maakunnilta on tilastoitava** kattavasti osana hytetietojen lakisääteistä keräämistä.
- Maakuntien ja kuntien on **nimettävä vastuutaho sekä hyte-työhön että järjestöyhteistyöhön.**
- Kuntien on osattava hyte-kertomuksessaan **tunnistaa**, miten jako markkinaehtoisiin palveluihin ja järjestölähtöisiin toimintoihin vaikuttaa kunnan hytetyöhön.

Suosituksset järjestöille

- Järjestöjen on osattava jatkossa **arvioida oikein oman hyte-toimintansa luonne** joko markkinalähtöisenä palveluna tai järjestölähtöisenä toimintona. Tämä arvio voi vaihdella maakunnittain ja sen tekeminen vaatii usein paljonkin uutta tietoa ja osaamista, mikä on otettava huomioon järjestöjen **koulutus- ja kehittämistarpeita** arvioitaessa.
- Esitetään, että järjestöt laatisivat ja **julkaisisivat periaatteensa** koskien taloudellisesti merkittävää **kumppanuusyhteistyötä palvelutuottajien kanssa.**

Oleellista jatkossa

- Hyte- ja järjestöyhdyshenkilöt keskeisessä roolissa → Vastinpariksi järjestöjen koordinaatioresurssia?
- Avustustoiminnan läpinäkyvyys → Osaksi maakunnallisen hyvinvointikertomuksen tietoja?
- Maakunnan rooli rajapinnan määrittäjänä → Järjestöjen näkemys mukaan päätöksentekoon
- Järjestöjen osaaminen toimintansa määrittelyyn liittyen → Järjestöjen yhteiset koulutustarpeet
- Järjestötoiminnan näkyväksi tekeminen → Ihimiset.fi keskeiseen rooliin ja tehokäyttöön

